

DANSKE
REGIONER

Kære medlem af Folketingets Socialudvalg

Vi glæder os over at kunne sende dig vores nyeste produkt på socialområdet – en rapport og tilhørende pjece om udviklingshæmmede personer med dom.

Antallet af udviklingshæmmede personer, der får en dom vokser. Deres kriminalitet ser ud til at blive grovere. Og mange af dem har psykisk sygdom eller misbrug.

Det er kun et udpluk af de problemstillinger, man kan finde på området vedrørende domfældte udviklingshæmmede personer. Mennesker med udviklingshæmning, der er kommet ud i kriminalitet og derfor får en dom til socialpædagogisk støtte eller behandling i stedet for at komme i fængsel.

Danske Regioner mener, at det er på høje tid at sætte fokus på, hvordan vi i Danmark kan få skabt en bedre indsats på området. Derfor har vi sat en række regionale eksperter og praktikere til at skrive rapporten *Et godt liv uden kriminalitet – anbefalinger til en bedre indsats for domfældte udviklingshæmmede personer*.

Vi håber, rapporten kan være med til at give dig et bedre kendskab til denne særlige og udfordrede målgruppe, som du vil være i stand til at bruge i dit arbejde fremover i Socialudvalget.

Hovedpointerne fra rapporten kan du læse i den vedlagte pjece. Begge dele kan downloades på www.regioner.dk. Flere rapporter kan bestilles på nsu@regioner.dk.

God læselyst!

Med venlige hilsener

Bent Hansen

Fmd. for Danske Regioner

30 - 3 - 2010

Sag nr. 07/2227

Nina Suenson

Tel. 35 29 82 08

E-mail: nsu@regioner.dk

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00

F 35 29 83 00

E regioner@regioner.dk

Et godt liv uden kriminalitet

Fakta og anbefalinger om domfældte
arbejdsløse og uopdagede personer

Danske Regioner 2010

Et godt liv uden kriminalitet

anbefalinger til en bedre indsats for
domfældte og udsatte personer

Danske Regioner 2010

Indhold

Et godt liv

uden

kriminalitet

... anbefalinger til en bedre indsats for domfældte udviklingshæmmede personer

1. Resumé... 6

2. Indledning... 8

3. Introduktion til området ... 11

- 3.1 En social opgave ... 11
 - 3.1.1 Delanbefalinger ... 12
- 3.2 Typisk sagsforløb og det juridiske grundlag ... 12
 - 3.2.1 Varetægtssurrogat ... 13
 - 3.2.2 Foranstaltningsdomme ... 13
 - 3.2.3 Det kriminalpræventive tilsyn ... 15
- 3.3 Målgruppen ... 15
- 3.4 Antallet af voksne domfældte udviklingshæmmede personer på landsplan ... 17
- 3.5 Udviklingen i antallet af voksne domfældte udviklingshæmmede personer ... 19
- 3.6 Hvor befinder de voksne domfældte udviklingshæmmede personer sig? ... 20
- 3.7 Kriminalitetens art ... 20
- 3.8 Regionernes kapacitet på området ... 22

4. Sikrede pladser til voksne ... 23

- 4.1 Målgruppe for de sikrede pladser ... 23
- 4.2 Udfordringer ... 24
 - 4.2.1 Tilsanding af Kofoedsminde pladser ... 24
- 4.3 Delanbefalinger ... 25

5. Udviklingshæmmede personer i varetægtssurrogat ... 26

- 5.1 Regelgrundlaget for udviklingshæmmede personer i varetægtssurrogat ... 26
- 5.2 Udfordringer ... 26
 - 5.2.1 For lidt viden om forskellige varetægtsformer ... 26
 - 5.2.2 Usikkerhed om ansvaret under retssagen ... 27
 - 5.2.3 Ulovligt ophold efter varetægtssurrogat ... 27
 - 5.2.4 Isolation af den varetægtssurrogatfængslede ... 28
 - 5.2.5 Høje omkostninger for enkeltvise varetægtssurrogater ... 28
 - 5.2.6 Ventetid på mentalundersøgelser ... 29
 - 5.2.7 Retssikkerhed og mentalundersøgelser ... 29
- 5.3 Delanbefalinger ... 30

6. "Den nye målgruppe" – de bedre fungerende domfældte udviklingshæmmede ... 31

- 6.1 Baggrund og tal på området ... 31
- 6.2 Udfordringer ... 32
 - 6.2.1 Forhold til medbeboere og personale ... 32
 - 6.2.2 Pædagogiske erfaringer på området ... 34
 - 6.2.3 Fysiske rammer ... 34
 - 6.2.4 Personer i "den nye målgruppe" med minoritetsbaggrund ... 34
 - 6.2.4.1 Baggrund og antal...35
 - 6.2.4.2 Udfordringer ... 37
- 6.3 Delanbefalinger ... 38

7. Styrket indsats ved udslusning ... 39

- 7.1 Baggrund ... 39
- 7.2 Udfordringer ... 39
 - 7.2.1 Udslusning fra åbent tilbud ... 39
 - 7.2.2 Udslusning fra sikret botilbud ... 40
- 7.3 Det gode udslusningstilbud ... 41
- 7.4 Delanbefalinger ... 43

8. Behovet for samråd om domfældte udviklingshæmmede personer... 44

- 8.1 Udbredelse ... 44
- 8.2 Samrådenes sammensætning ... 45
- 8.3 Erfaringer ... 45
- 8.4 Udveksling af oplysninger mellem myndigheder ... 46
- 8.5 Delanbefalinger ... 47

9. Øget retssikkerhed for domfældte udviklingshæmmede personer ... 48

- 9.1 Udfordringer ... 48
- 9.2 Delanbefalinger ... 49

10. Misbrug blandt domfældte udviklingshæmmede personer ... 50

- 10.1 Baggrund og udfordringer... 50
- 10.2 Delanbefalinger ... 51

11. Psykisk sygdom blandt domfældte udviklingshæmmede personer ... 52

- 11.1 Gråzone mellem psykiatri og det sociale område ... 53
- 11.2 Behov for styrket samarbejde ... 54
- 11.3 Delanbefalinger... 55

12. Behovet for øgede virkemidler og magtbeføjelser ... 56

- 12.1 Baggrund ... 56
- 12.2 Tilbageholdelse på botilbuddet og sanktionsmuligheder...56
- 12.3 Udfordringer ... 57
- 12.4 Fordele ved øgede muligheder for magtanvendelse og flere virkemidler ... 59
- 12.5 Ulemper ved øgede muligheder for magtanvendelse og flere virkemidler ... 59
- 12.6 "Mellemformstilbud" (tilbud mellem sikret og åbent tilbud)... 60
- 12.7 Risikovurderinger ... 61
- 12.8 Delanbefalinger ... 62

13. Behov for mere viden ... 63

13.1 Udfordringer...63

13.2 Delanbefalinger ... 64

14. Arbejdsgruppens anbefalinger ... 65

15. Relevant litteratur ... 70

Bilag

Bilag 1: Kommissoriet for arbejdsgruppen om domfældte udviklingshæmmede...71

Bilag 2: Brev fra Rigsadvokaten til Justitsministeriet vedrørende domfældte udviklingshæmmede ...73

Tabeller i rapporten

Tabel 1: Antallet af nye foranstaltningsdomme til psykisk udviklingshæmmede personer, 2000-2008...17

Tabel 2: Foranstaltningsdommenes berammede længstetid, 2000-2008...17

Tabel 3: Samlet antal psykisk udviklingshæmmede med dom, 1991-2007...18

Tabel 4: Foranstaltningsdomme der angår mentalt retarderede...21

Tabel 5: De ti mest typiske former for kriminalitet, psykisk afvigende personer, 2006-2008...21

Tabel 6: Regionale botilbud for domfældte udviklingshæmmede personer...22

Tabel 7: Domfældte udviklingshæmmede personer fritaget for fængselsstraf, medio 2000-ultimo 2008...31

Tabel 8: Andel af udviklingshæmmede personer med en psykisk forstyrrelse...52

Bokse i rapporten

Boks 1: Domfældte udviklingshæmmede – en definition...8

Boks 2: Mental retardering ...16

Boks 3: "Jeg gider ikke være her med de spassere" (om "den nye målgruppe") ...33

Boks 4: Etniske minoriteter i Region Syddanmark ...36

Boks 5: "Får jeg så stadig hjælp?" (om udslusning) ...42

Boks 6: Samrådsarbejde i Region Syddanmark ...45

Boks 7: "Vi kan jo se, at han bliver bange" (om psykisk sygdom hos en domfældt udviklingshæmmede) ...53

Boks 8: Oligofreniteam bygger bro mellem psykiatri og sociale botilbud ...54

Boks 9: "Man kan dårligt forhindre det" (om regler for magtanvendelse) ...58

Boks 10: Fra farlighed til fællesskab (om pædagogiske metoder til udadreagerende) ...60

Figurer i rapporten

Figur 1: Flowdiagram for et typisk sagsforløb...12

Figur 2: Misbrugsproblemer blandt domfældte udviklingshæmmede personer...50

Et godt liv uden kriminalitet

- anbefalinger til en bedre indsats for
domfældte udviklingshæmmede personer

Danske Regioner 2010

Layout: UHI, Danske Regioner
Tryk: Danske Reioner

1. oplag: 100

Tryk ISBN nr. 978-87-7723-661-7
Elektronisk ISBN nr. 978-87-7723-662-4